

J. J.

---

50 lat techniki radzieckiej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 483-484

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

of the Sea, wydanej w 1855 r.¹ W artykule jest też mowa o wkładzie nauki polskiej doceanografii światowej. W okresie międzywojennym był nim m. in. udział w pracach Międzynarodowej Rady Badań Morza w Kopenhadze.

Z. Br.

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY WYCHOWANIA FIZYCZNEGO I SPORTU

Redakcja kwartalnika „Wychowanie Fizyczne i Sport” w 1967 r. rozpoczęła na jego łamach systematyczną publikację *Słownika biograficznego wychowania fizycznego i sportu*.

Prace nad *Słownikiem* prowadzone są od kilku lat w Zakładzie Pedagogiki i Historii Kultury Fizycznej Instytutu Naukowego Kultury Fizycznej pod kierunkiem prof. Ryszarda Wroczyńskiego w formie sporządzania i stałego uzupełniania centralnej kartoteki haseł osobowych oraz opracowywania poszczególnych biografii. W przyszłości przewiduje się opublikowanie *Słownika* jako samodzielnego wydawnictwa.

Słownik ma zawierać biografie osób zasłużonych dla rozwoju kultury fizycznej w Polsce: teoretyków, twórców nowych kierunków wychowania fizycznego i sportu, inicjatorów i kierowników instytucji, organizacji i towarzystw wychowania fizycznego i sportu, lekarzy-higienistów, wybitnych nauczycieli wychowania fizycznego i trenerów, działaczy i organizatorów ruchu sportowego oraz najwybitniejszych zawodników wszystkich dyscyplin sportu.

Wśród historyków nauki *Słownik* zainteresuje oczywiście głównie, i jako autorów, i jako czytelników, historyków pedagogiki, biologii i medycyny. W pierwszych zeszytach kwartalnika z 1967 r. *Słownik* zamieścił m. in. biografie: anatoma i chirurga, teoretyka i dydaktyka wychowania fizycznego Ludwika Bierkowskiego (1801—1860), pediatry Stanisława Markiewicza (1839—1911), Jędrzeja Śniadeckiego. Oczekiwać należy biografii np. najwcześniejszego znanego polskiego teoretyka tego wychowania, pedagoga Konrada z Łukowa (ok. 1395—?), którego poglądy przedstawiła Z. Wardęska w nrze 2/1967 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”.

W Polsce do tej pory nie było specjalistycznego leksykonu tego typu w zakresie kultury fizycznej. Nie było go również zagranicą. Zagraniczne wydawnictwa typu leksykonów i encyklopedii (np. francuskie, niemieckie, czeskie, węgierskie, radzieckie) przypominają raczej słowniki terminologiczne lub też zawierają hasła dotyczące różnych zagadnień wychowania fizycznego i sportu, wśród których hasła osobowe, a tym bardziej historycznonaukowe, są niemal nieznanymi.

Omawiany *Słownik* jest publikowany systemem holenderskim. Wobec stałego zapotrzebowania na biografie, potrzebne zwłaszcza przy pracach historycznych, inicjatywa szybszego ogłaszania zebranych materiałów w formie dodatku do zeszytów czasopisma zasługuje na uznanie i naśladowanie. Szkoda tylko, że *Słownik* drukowany w kwartalniku „Wychowanie Fizyczne i Sport” nie stanowi oddzielnej wkładki, odrębnie paginowanej, co umożliwiłoby składanie go i ułatwiłoby posługiwanie się nim jako słownikiem prowizorycznym.

Teresa Ostrowska

50 LAT TECHNIKI RADZIECKIEJ

50-ta rocznica Rewolucji Październikowej stała się okazją do opublikowania w czasopiśmie technicznych wielu artykułów poświęconych technice radzieckiej.

¹ J. Staszewskiego *Historia nauki o Ziemi w zarysie*, Warszawa 1966, w podrozdziale *Maury, twórca oceanografii*, s. 297, podaje datę 1850 r. Jest to zapewne błąd druku. Tamże błędnie wydrukowano: Fontain, zamiast Fontaine. Ponadto por. notatkę o reedycji tego dzieła Maury'ego w „Kwartalniku”, nr 1/1968, s. 189.

Niektóre z nich mają charakter retrospektywny i stanowią przegląd rozwoju określonych dziedzin w ciągu całego pięćdziesięciolecia.

Do tej grupy należą następujące artykuły: M. M. Kuleszowa *Hutnictwo żelaza ZSRR w ciągu 50 lat* („Hutnik”, nr 11/1967), R. Godlewskiego, *50 lat pracy i rozwoju kolei w ZSRR* („Przegląd Kolejowy Przewozowy”, nr 11/1967), G. Karawajewa *50 lat budownictwa w Związku Radzieckim* („Inżynieria i Budownictwo”, nr 11—12/1967), M. Orlika, *50 lat radzieckiej techniki hamulcowej* („Przegląd Kolejowy Mechaniczny”, nr 10/1967), W. Bielickiego i W. Sanda, *Pięćdziesiąt lat budownictwa w ZSRR* („Przegląd Budowlany” nr 11/1967).

Odrębną pozycję zajmuje artykuł redakcyjny *Przemysł szklarski na ziemiach ZSRR w dobie Rewolucji Październikowej* („Szkło i Ceramika”, nr 10/1967). Treść tego artykułu, nie odpowiadająca zresztą w pewnym stopniu tytułowi, obejmuje zestawienie zwięzłych charakterystyk przemysłu szklarskiego w Rosji carskiej i Rosji w roku 1920, uzupełnione kilkoma przykładami późniejszych inwestycji radzieckich zmierzających do rozwoju omawianej dziedziny produkcji.

J. J.

HISTORIA TECHNIKI W „BIBLIOGRAFII ZAWARTOŚCI CZASOPISM”

Sposób klasyfikacji pozycji z zakresu historii techniki w wydawanym przez Bibliotekę Narodową miesięczniku „Bibliografia Zawartości Czasopism” budzić musi w niektórych wypadkach wątpliwości.

Tak np. publikacje z zakresu hydrotechniki, techniki budowy środków transportu (okrętów, samolotów itd.) oraz teletechniki „Bibliografia” notuje w dziale XI *Transport i łączność*, choć np. budownictwo wodne służy różnym dziedzinom życia, a nie tylko transportowi. Konsekwentnie, w poddziale *Historia transportu i łączności*. *Biografie* notowane są biografie hydrotechników, konstruktorów okrętów i samolotów itd., a więc publikacje z zakresu historii techniki, jednakże w poddziale *Historia techniki*. *Biografie* działu XIV *Technika, przemysł, rzemiosło* nie ma do tych pozycji odsyłać.

W 1967 r. poczynając od poz. 33209, „Bibliografia Zawartości Czasopism” rejestrowała kolejne odcinki *Słowniczka polskich ludzi morza*, publikowanego przez J. Pertka w „Tygodniku Morskim”, umieszczając je w poddziale *Historia transportu i łączności*, choć tylko niektóre postacie — np. marynarze pływający we flocie transportowej — związane są z transportem, a poza tym w *Słowniczku* prezentowani są przyrodnicy, historycy i inni ludzie nauki, technicy, podróżnicy, politycy, wojskowi, działacze społeczni, literaci, publicyści itd. A przecież w „Bibliografii Zawartości Czasopism” jest dział XXVII *Dziela treści ogólnej*, gdzie właśnie jest miejsce na tego rodzaju wielodziałowe publikacje biograficzne, przy czym w poddziałach: *Historia techniki* i *Historia transportu* powinny znaleźć się odpowiednie odsyłacze, gdy dany odcinek *Słowniczka* przedstawia techników lub pracowników transportu morskiego.

Przykładem braku precyzji przy klasyfikacji jest również sposób odnotowania w nrze 8/1967 „Bibliografii Zawartości Czasopism” publikacji zamieszczonych w nrze 3/1967 „Zeszytów Problemowych Przeglądu Technicznego”, a poświęconych stuleciu „Przeglądu Technicznego”. Należałoby się spodziewać, że opracowania dziejów „Przeglądu Technicznego” będą umieszczone w poddziale *Historia techniki*. Tymczasem znajdujemy tam tylko artykuł J. Pazdura „Przegląd Techniczny” w latach 1866—1939 (poz. 37215), natomiast pozycje: *Redaktorzy naczelni „Przeglądu Technicznego”*, J. Jasiuka „Przegląd Techniczny” w latach 1945—1965 zamieszczono — nie wiadomo dlaczego — w poddziale *Zagadnienia ogólne* (poz. 37202 i 37197).

Zygmunt Brocki